

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisha
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K

pol leta . . . . . 5— "

četrt leta . . . . . 2-50 "

posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h

" " " dvakrat . . . 12 "

" " " trikrat . . . 10 "

za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.

Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisha
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Slovanskemu učiteljstvu!

Tovariši! Tovarišice! Bratje! Sestre!

V dneh 6. in 7. septembra 1913. praznuje Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev v srcu slovenske zemlje, v naši beli Ljubljani, svojo petindvajsetletnico, ki bodi sijajna manifestacija vsega slovanskega učiteljstva. — Po petindvajsetih bojov in naporov za prospeh šolstva, za pravice in obrambo stanu, za utrjenje in povzdigo našega ugleda in naše časti se združi tedaj v Ljubljani vse slovansko učiteljstvo, da povzdigne s svojo mnogobrojno udeležbo

srebrni jubilej naše Zaveze

do najlepšega praznika, ki ga je doslej čakalo napredno slovensko učiteljstvo! — Iz vseh pokrajin, koder deluje slovansko učiteljstvo za kulturno ojačenje, za razvoj duševnih in telesnih sil svojega ljudstva, prihité med nas prosvetni borci — naši bratje in naše sestre po krvi in jeziku, naši tovariši in tovarišice po delu in stremljenju se zedinijo tedaj v središču Slovenije!

Slovanska kulturna vojska

se zbere, da pokaže vsemu svetu svojo moč in veličino! Pred kulturno slovensko javnostjo hočemo govoriti, pred njo položiti račun o dosedanjem svojem delu, pred njo razviti načrte o bodočem delovanju, zakaj ker je naši preteklosti in naši bodočnosti podlaga resnica in pravica, sredstvo poštenost in značaj, a smoter blaginja naroda in domovine — se ne bojimo javnosti, ampak stopamo pred njo s čistimi rokami in plemenitimi nameni. — Da dokaže svojo solidarnost z našo Zavezo, je določilo vodstvo Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, ki šteje danes 27.000 članov, da se vrši obenem z našim jubilejem v Ljubljani

zbor delegatov Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji.

Za zborovanje te delegacije sta določena dneva 5. in 6. septembra. — Na tem zboru bodo razmotrivali o položaju našega šolstva in stanu najizkušenejši naši slovanski bratje in tovariši, ki jim dušo prešinja ena misel: Svetó služimo sveti domovini! — Ko bo delo obeh upravnih odborov in obeh delegacij dovršeno, tedaj se sestane naš slovanski učiteljski parlament — in to bo

slavnostno zborovanje,

ki se vrši dne 7. septembra v veliki dvorani Narodnega doma. Na to slavnostno zborovanje se zgrnejo vse naše množice, a pridejo k nam tudi naši narodni delavci in veljaki, da bo tistega dne v Ljubljani v znamenju prosvetnega dela in narodnega edinstva pod geslom bratstva, enakosti in svobode

združena reprezentanca kulturnega Slovanstva!

Na večer pred slavnostnim zborovanjem se vrši v veliki dvorani Narodnega doma impozanten jubilejski koncert, ki se zanj marljivo vrše priprave po vsem slovenskem ozemlju in ki bo po kvaliteti in kvantiteti odlična priredba. — Resno delo vseh dni pa zaključi slavnostni banket, ki se vrši po slavnostnem zborovanju v hotelu Tivoli. Vse posameznosti vzporeda se objavijo pravočasno.

Tovariši! Tovarišice! Bratje! Sestre! Pridite vsi, ki ste enih misli, da si bratsko stisnemo roke, da se okrepimo, ojunačimo za nadaljnje delo! Sprejeli Vas bomo z ljubečimi srci! Ne bodi slovenskega kraja in ne slovanskega plemena, ki bi v tedanjih dneh ne imel v Ljubljani svojih zastopnikov!

Z bratskimi tovariškimi pozdravi! Na zdar!

V beli slovenski Ljubljani, dne 1. avgusta 1913.

Častni predsednik: **Dr. Ivan Tavčar** l. r., župan ljubljanski.

Luka Jelenc l. r.,

predsednik Zaveze.

Jakob Dimnik l. r.,

predsednik priprav. odbora.

Vilibald Rus l. r.,

tajnik Zaveze.

Fran Luznar l. r.,

blagajnik Zaveze.

Jubilej Zaveze.

Iz stanovanjskega odseka.

Udeleženci in udeleženci Zavezinega jubileja naj sporoče, ali si žele

1. prenočišče v hotelu,
2. prenočišče privatno,
3. prenočišče skupno (brezplačno).

Ta naznanila, ki naj tudi povedo, za koliko noči si posameznik želi prenočišča, je poslali najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica.

Iz banketnega odseka.

Kdor se udeleži slavnostnega banketa dne 7. septembra v hotelu Tivoli, naj prijavi svojo udeležbo najpozneje do 25. avgusta t. l. na naslov: Ludovik Dermelj, učitelj v Ljubljani, Gluhonemnica. (Cena za osebo 5 K.) Kdor se prijavi, se s tem obenem obveže, da se banketa res udeleži, oziroma — če bi se ga ne udeležil — da plača naznanjeno ceno.

6000 kron — 6000 vnebovpijočih grehov.

Klerikalna stranka je na Kranjskem razdelila vse deželne podpore učiteljstvu v znamenju najsrajnejše pristranosti, ki je niti tajila ni. Kranjski deželni zbor je nadalje dovolil še draginjsko doklado učiteljstvu, ki naj se — na predlog sedanjega zaupnika krone, dež. glavarja dr. Iv. Susteršiča — razdeli med učiteljstvo »po prevodnosti« deželnega odbora. In čisto gotovo je, da dr. Susteršič ne bi izgrešil namena svojega predloga, če bi ga formuliral s pravilno označbo: po pristranosti deželnega odbora — zakaj tako so delili vse podpore.

Ker je v Ljubljani dobilo to podporo izključno le klerikalno učiteljstvo — kakor povsod na deželi — je ljubljanski občinski svet votiral v podporo mestnemu učiteljstvu vsoto 6000 K. A glej! Proti tej podpori je protestiral klerikalni učitelj in in občinski svetovalec Jan. Nep. Jeglič in na ta način odjedel podporo svojim kolegom. Šlo je na deželni odbor in na upravno sodišče!

Sedaj je prišla vsota 6000 K še enkrat na sejo ljubljanskega občinskega sveta, in na tej seji so tudi klerikalci glasovali za to podporo učiteljstvu. A glej! Čez štirinajst dni sta klerikalna občinska svetnika Kregar in Štefe s svojimi kolegi — ki so v občinskem svetu glasovali za podporo! — vložila ugovor proti lastnemu sklepu v občinskem svetu.

Kot razloge za svojo pritožbo navajata, da ne gre obremenjevati ljubljanskega mesta, ki finančno ne stoji dobro, s takimi podporami; da plačuje učitelje dežela, ki sama v izrednih slučajih potrebe daje učiteljem podpore.

Sedaj bo dal pečat temu sovražnemu činu še kranjski deželni odbor z zaupnikom krone na čelu, in stvar bo zopet romala na upravno sodišče...

Tako delo imenuje danes klerikalna stranka — politiko! Če je politika identična z uplenjenjem, potem naj bo; sicer je pa to najnemoralnejše delo, kar si ga more misliti svet: za predlog glasujejo isti ljudje, ki proti istemu predlogu pozneje rekurirajo!

To kaže skrajno političko demoralizacijo, ki je zavlada na Kranjskem. — Vendar ne smemo pozabiti pri tem početju, da je klerikalni stranki pri nje delo-

vanju napram učiteljstvu glavna opora klerikalno učiteljstvo, ki se da izrabljati od klerikalne stranke. Slomškova Zveza je pa tista firma, ki daje absolutorij vsekaki stanovski pregrehi. Tako sta smela Jaklič in Ravnikar glasovati v deželnem zboru proti regulaciji učiteljskih plač, in tako sme Jeglič protestirati proti podporam učiteljstvu, ki jih hoče dati občina.

Pri vsem tem je pa še nekdo, ki mirno gleda vse to nemoralno početje — to je naša slavna c. kr. deželna vlada. Visoka c. kr. vlada ni imela za ljudskošolsko učiteljstvo niti enkrat še glasu, najsi se mu je godila še taka krivica in najsi to v državnem ali deželnem zboru. Ona pita učiteljstvo vedno in vedno le s svojimi zahtevami in bremenji; pri tem pa pozablja, da se stavba na slabem temelju vedno lahko podere — tako tudi učiteljsko tlačanstvo, ki bazira na praznih želodcih in ki mu ubijajo čuvstvo pokorščine z bičem in škorpionji v njega srca.

Danes prepušča vlada že zadnjemu postopaku v deželi več svobode in državljanjskih pravic nego učitelju.

In posledice tudi za vlado niso več daleč, zakaj nje državljanji beže iz lastne rodne domovine, nje državljanji beže iz avstrijske države!

Statistika nam kaže, da zapuščata na Kranjskem posebno mlajše moško učiteljstvo vedno v večji meri svoj poklic; kdor le more, ta ubeži iz dežele. Znan nam je slučaj, da je šel učitelj s Kranjske rajši v Ameriko za časnikarja, nego bi trpel še naprej šikane klerikalno-vladne pristranosti. V zadnjem času je pa zavlada lačna struja, ki samo še čaka razvoja dogodkov na Balkanu, da se potem izseli iz Avstrije — na jug.

To je višek bankerota, ki je moral zavladata v kranjskem šolstvu; če vlada tudi spričo tega dejstva ne gane niti z mezinem v prid učiteljstva, potem vse skupaj ni vredno nič drugega — nego da poginja na tak način.

Demoralizacija je upropastila že največje mogočnike.

K temu vprašanju navajamo nekaj časnikarskih glasov:

»Slovenec« piše: Občinski svetniki S. L. S. so pisali županu g. dr. Tavčarju naslednje pismo: Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosimo vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep. Menimo namreč, da bodo morali biti deležni tudi člani »Slomškove Zveze« podpor, ker so le-ti najpotrebnejši, ker nimajo nič ali pa prav malo stranskih dohodkov. Ako se nam da prilika, da dobimo listo onih, katerim se namerava podeliti podpora in koliko, smo pripravljene pritožbo takoj umakniti.

»Zarja« pravi: Ljubljanski učitelji se bodo pač morali zaljubiti v klerikalce. Morali bi imeti srca iz kamna v železnih telesih, če bi se mogli še dolgo upirati njih prijazenemu vabljenju. V deželi je članska izkaznica Slomškove Zveze že izvrstno priporočilo. Gospodje klerikalci pa hočejo poskrbeti, da postane to članstvo tudi v mestni občini čarovniško sredstvo, ki odpira vsa vrata. Preden je šel na počitnice, je sklenil občinski svet na predlog svojega člana g. Likozarja, da dovoli mesto 6000 K za podporo potrebnim učiteljem. Za predlog so glasovali tudi klerikalci. Zdaj pa se pritožujejo proti sklepu — klerikalni občinski svetniki. Ali sobotni »Slovenec« poroča, da pritožba ni brezpogojna. Gospodje bi

se dali tudi preprostiti. Pisali so namreč županu — po »Slovenčevem« viru — sledeče: »Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosimo vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep. Menimo namreč, da bodo morali biti deležni tudi člani »Slomškove Zveze« podpor, ker so le-ti najpotrebnejši, ker nimajo nič ali pa prav malo stranskih dohodkov. Ako se nam da prilika, da dobimo listo onih, katerim se namerava podeliti podpora in koliko, smo pripravljene pritožbo takoj umakniti.« — Seveda bodo klerikalci sedaj trdili, da stoje na straži za nepristranost in da hočejo doseči pravično razdeljevanje podpore. Kakšna je klerikalna objektivnost, pa ve vsakdo po njihovi upravi v deželnem odboru. Vresnici gre klerikalcem le zato, da dosežejo kakšno prednost za svoje pristaše in pokažejo učiteljem, da ni zanje druge pomoči, kakor vstop v »Slomškovo zvezo«. Če so bili radovedni, kako se bodo delile podpore, so imeli na občinski seji dvoji prilike, da bi bili vprašani, preden so glasovali za Likozarjev predlog. Nihče jim ne bi mogel preprečiti dodatnega predloga, ki bi bil zagotovil pravično razdeljevanje podpore. Ali tudi brez vsakega posebnega predloga se razume samo ob sebi, da mora biti način razdeljevanja pravičen. To pa se pravi, da se morajo podpore deliti po potrebi, ne pa po pripadnosti k Slomškovi ali kakšni drugi zvezi. Kako si klerikalci predstavljajo, da naj se jim da lista onih, katerim se namerava podeliti podpora, nam sploh ne gre v glavo. Kajti po našem mnenju se bodo delile podpore po veljavnem sklepu, ne pa po »listi nameravanja«. Če je dr. Tavčar že takrat, ko je šlo za prvo sklenjeno podporo, na javni seji izjavil, da ne bi bil sam delil podpor, se razume samo ob sebi da se je s tem zavezal. Torej bi imeli klerikalci pri sklepanju o podporah tudi besedo po svojih zastopnikih; zato je pritožba popolnoma neutemeljena, in pretveza objektivnosti je le pretveza. Pravi namen se pa skriva.

»Slovenski Narod« izvaja: Že v soboto smo poročali, da so se klerikalni odborniki pritožili proti sklepu občinskega sveta ljubljanskega, s katerim se je dovolilo 6000 K za podporo potrebnim mestnim učiteljem. Obenem se je sklenilo, naj podpore iz te glavnice razdeljuje magistratni gremij, v katerem so zastopane vse stranke. Ko se je v občinskem svetu o tej stvari razpravljalo, je občinski odbornik R. Pustoslemšek vzkliknil: »Saj se bodo klerikalci tudi proti temu sklepu pritožili.« Na ta vzklika je vodja klerikalne delegacije dr. Zajec reagiral doslovno s temi besedami: »Ne, zdaj pa se ne bomo pritožili, saj se bo o podporah sklepalo v gremiju!« In klerikalci so ostali mož-beseda ter vložili v soboto pritožbo proti onim bornim 6000 kronam! In ta brezvestna banda si je drzila poslati županu dr. Ivan Tavčarju pismo, v katerem pravi dobesedno: »Proti sklepu občinskega sveta glede podpore učiteljstvu (6000 K) smo vložili ugovor na deželni odbor, ker ne vemo, kako se bo denar razdelil. Prosimo vas uljudno, da nam blagovolite pojasniti, kako hočete izpeljati ta sklep...« Če suho konstatiramo, da je občinski svet izrecno izročil razdelitev podpore potrebnim učiteljem magistratnemu gremiju, v katerem so zastopane vse stranke (klerikalci po svojih odbornikih Lillegu, Kregarju in Štefetu), in da župan z ozirom na ta sklep absolutno ne more vedeti, kako bo gremij razdelil denar, potem se pač mora spoznati klerikalna hi-

navščina, nagajivost in zloba v vsej njeni nagoti! Takšno postopanje klerikalcev mora v vsakem poštenem in dostojnem človeku vzbuditi samo brezmejen stud in gnus.

Mi pravimo: Treba je silnega premagovanja, da ostane človek spričo vsega tega miren in dostojen. Poglejmo samo klerikalno nelogiko! Ako bi od 6000 K dobili svoj delež tudi Slomškarji, potem bi ne bile v nevarnosti finance ljubljanskega mesta! — Ko so sklepali klerikalci novi cestni zakon, niso mislili na materijelno stran Ljubljane, ki bo morala plačevati 200.000 K! Proti tej svoti je 6000 K bagatela! Tudi zaradi Završnice se jim Ljubljana nič ne smili. Smili se jim samo sedaj, ko naj bi dala svojemu učiteljstvu ubogih 6000 K! To ni klerikalna skrb za Ljubljano, ampak to je klerikalno sovraštvo do učiteljstva!

Prepričani smo, da bi se teh 6000 K razdelilo med učiteljstvo popolnoma nepristransko v enaki meri brez ozira na službeno stopnjo in na zasebno prepričanje — ker so podpore pač vsi potrebni in ker so vsi ljudje.

Kdor pa s svojim sovraštvom škoduje živim in trpečim ljudem, ta nima nič človeškega v sebi, Proklet bodi na vekomaj!

Slovenski javnosti.

Slovenski zdravniki v Srbiji — njim na čelu dr. Edo Šlajmer in dr. Ivan Oražen so javili v Ljubljano, da nedostaja v bolnišnicah sanitetnega materijala, obvez, zdravil itd. — Zato se obračamo do slovenske javnosti s prošnjo, da nam z zbirkami pomore, da pošljemo našim zdravnikom pomoči pri njih človekoljubnem delu. — Zbirke in prispevki naj se pošiljajo na upravništva naših dnevnikov ali pa na naslov: Hanuš Krofita, prokurist »Ljubljanske kreditne banke«.

Slovenske liste prosimo, da ponatisnejo ta poziv.

V Ljubljani, dne 25. julija 1913.

Franja dr. Tavčarjeva.

Ivan Hribar.

Vera dr. Šlajmarjeva.

25 letnica „Učiteljskega društva za postojnski šolski okraj“.

(Dalje.)

Po slavnostnem govoru, ki je bil sprejet z živahnim odobravanjem, je društveni tajnik, tovariš Rudolf Horvat, prečital ob navdušenem pritrdjevanjem navzočih

vdanostno izjavo

Njegovemu Veličanstvu. — Glasom sklepa zborovalcev je društveno predsedstvo izročilo vdanostno izjavo g. okrajnemu glavarju s prošnjo, naj jo izroči na pristojno mesto. (G. okrajni glavar je to z veseljem obljubil.)

K besedi je se oglasil župan mesta Postojne, gospod

Josip Lavrenčič,

ki je podal v svojem lepem pozdravnem govoru sliko križevega pota učiteljskega stanu v minelem in tekočem stoletju. Govoril je tako:

*) Zaradi tega patriotičnega čina je »Slovenec« društvenega predsednika, tov. Drag. Česnika, nesramno napadel.

Uredn.

LISTEK.

Šaljivi prirodopis slovenskega učitelja.

Na skupnem zborovanju Celjskega in Šaleškega učiteljskega društva v Soštanju dne 1. junija 1913 v svrhu dobre zabave in boljše prebave predaval pri banketu Silvester Košutičnik.

(Dalje.)

Modri učitelj (Nemško: Autorenschlucker). — Ta je pogoltnil — kakor se nam rad hvali — že toliko učenjakov — namreč v njih knjižni in ne telesni izdaji — da mu naposled že eden preostaja. Tega potem citira vedno in povsod, se sklicuje nanj kakor Turek na Mohameda, ali ga deklamuje o vsaki priliki tako možato, da začnejo mlajšim učiteljem, ki imajo srečo večkrat biti navzoči v osenju njegove osebe, vstajati lasje in veliko nagleje rasti brke. Pri konferencah in zborovanjih rad čita svoje globoko zasnovane, srednje izvedene, a visoko leteče referate, in sicer večkrat s tem uspehom, da ga izmed navzočih mučenikov ne razume živ krst. Nje-

govi vodilni stavki (teze) se navadno sprejemajo enoglasno, brez debate, ker si navzoče učiteljstvo na ta način najlažje pomaga iz zadrege in referatu zamaši zgovorna usta. Ljudem se zna najbolje prikupiti po smrti, kadar naredi prostor — manj modremu nasledniku.

Zalostni učitelj. — Ta je nekako naravno nasprotje veselega učitelja. Kadar ne nosi salonske suknje, ima na sebi vsaj obleko črne ali temne barve. Najbolje kaže gospodarjevo otožnost suknja pri svojih tožno povešenih žepih, iz katerih enega gotovo vedno gleda žepni robec. Usta in obrvi so zategnjeni navzdol, oči pa gledajo smrtnozalostno, kakor pri obstreljenem srnjaku. Kolikorkrat ga vidiš in govoriš, vedno ti plaka o brezuspešnem boju za regulacijo učiteljskih plač. Naposled, ko učiteljstvo vendar doseže kakšno draginjsko doklado, je ta tip učiteljsva ali že v penziji ali pa z doklado doseže vsaj to dobroto, da ga — ložje pokopljejo. Z nebes potem že takoj drugi dan z veselijem gleda na svoje tovariše na zemlji, ki se burno vesele mastnih doklad, katere si popolnoma pravilno zaslužijo svoje ime »draginjske«, a ne zato, da bi morda uspešno pomagale učiteljstvu v boju zoper draginjo, ampak zato, ker so bile tako dra-

ge — ker so učiteljstvo stale na tisoče poklonov, na tisoče korakov in milijone bešed.

Učitelj samotar. — Ni žalosten, ni vesel, ampak silno plah. Rad se izogiblje družbe, a če sliši o zborovanju domačega učiteljskega društva, se kakor stare ženice ob tresku in blisku iz strahu prekriža najmanj trikrat; pri uradnih konferencah se stiska v zadnji kot, če pa vidi tuja ali tovariša bližati se šolskemu posloplju, se skriva na podstrešje ali pa zapre v oni prostor, kamor mora vsak zemljan zahajati ob gotovih, po majki naravi predpisanih časih. Od daleč se ga spozna po nerodni kretnji, plahem pogledu, pri vratu navadno vedno kvišku privihani suknji in negotovem koraku, ki ga navidezno vedno vleče bolj nazaj, nego naprej. Če ima smolo, da pride v zakonski stan, se je navadno nesreča prigradila tako, da je žena vzela njega, a ne on nje. Sicer pa se izkaže kot prav dobra duša, kadar se ga slučajno srečno zaloti za vrat.

Kratkovidni učitelj. — On je siromak v družbi in šoli. Znancev ne pozdravlja, ker jih zaradi kratkovidnosti ne pozna, pač pa si večkrat prezračji klobuk in glavo pri popolnoma tujih osebah, ker si jih uvrščuje med znanec. V šoli morajo učen-

ci v prvih klopeh pisati in delati, da jih lomí krč po prstih, a v zadnjih klopeh se kvarta takoj v več partijah. In ko bi kratkovidnež ne imel vsaj dobrega sluha, bi se pripetilo, da bi se na glas klical pri tej partiji »pik« in pri oni »karo« adut.

Suhi učitelj. — To vam je v telesnem oziru vzor današnjega učitelja. Ali je dolg ali ne, je vseeno, samo da je suh. Kosti ima najmanj vse, ima jih najmanj toliko, da jih svetu kaže pri belem dnevu. Današnji je on pravzaprav naš stanovski bahač v abstraktnem pomenu besede; kaže namreč: »Gola in obrana kost je delež slovenskega učiteljstva — evo jih! — góle in obrane kosti! Ponosen sem, da lahko svetu pokažem to, s čimer krmite mene in moje tovariše!« — Suhi učitelj navadno ni kadilec, kar je iz osebnostnostnih ozirov seveda dobro zanj; suhi učitelj-kadilec je namreč v vedni požarni nevarnosti — znal bi se užgati kakor trhlo prstje. Po smrti ima dobro to, da ne sprhni v zemlji. Še čez tisoč let bodo morda kateriga popolnoma ohranjenega izkopali iz zemlje in gotovo ga bodo hoteli šteti med svetnike, samo vedeli ne bodo — kam bi ga dali v pratiko.

(Konec.)

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

Čestita družba!

V imenu mesta Postojne Vas presrečno pozdravljam. Veseli me, da se vrši današnje slavnostno zborovanje pri nas in da ob tej priliki praznujete 25letnico obstanka svojega društva v Postojni, kjer je pred 25 leti dal inicijativo za ustanovitev tega društva Vaš tu navzoči častni član, vodja g. Jakob Dimnik, ki ga še tu posebej pozdravljam. — V Postojni je stekla zibelka Vašemu društvu. Dovolite mi, da se pri tej priliki spominjam nekoliko zgodovine učiteljstva iz preteklega stoletja. Ako na to pomislim, moram vzkliniti: učitelj-trpin! Pred ustavno dobo in tudi potem je bil učitelj odvisen od raznih faktorjev; v sedanosti pa se mora boriti za svojo eksistenco, za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Vzkliti »učitelj-trpin« je še danes popolnoma upravičen.

Skoro do polovice preteklega stoletja je opravljal službo učitelja cerkovnik, ki je bil obenem tudi organist. Tak učitelj je bil popolnoma odvisen od cerkve in farovža. Pozneje se je sicer skrbelo za naraščaj učiteljstva, vendar učitelj ni mogel priti do iste veljave, ki mu gre. Šele po odpravi konkordata leta 1868, s katerim se je odvezelo cerkveni oblasti vodstvo šole, je začel učitelj prosteje dihati. Postavljati se je začel na stališče, da zamore otroke edino na podlagi materinega jezika prav vzgajati. A žalibog, da ta ideja takrat ni bila izvedljiva, ker je še vedno roka Bach-Metternichova sistema, ki je uvedel nemščino tudi v ljudske šole, tlačila to cvetko ob tla.

Kakor žarki jutranjega solnca je vplivala Hohenwartova vlada, ki je nastopila let 1871. Ta vlada je začela izvrševati enakopravnost. Uvedla je slovenski učni jezik tudi v nižje razrede srednjih šol. Vendar so jo takratne politične razmere prisilile, da je morala po kratkem vladanju odstopiti. Nastopila je nato ustavoverna stranka, ki je imela sicer ustavo na jeziku, pa je ni nikdar izvršila. Rodilo se je ministristvo Auersperg-Lasser, ki je bilo najnasilnejše za avstrijske Slovence. S kruto roko se je zatiralo vsako narodno gibanje in če so se vršile volitve, so bile denunciacije in zaradi tega hišne preiskave pri narodnjakih na dnevnem redu. Takim vladam so morali biti tudi uradniki in učitelji brez-pogojno pokorni in nikoli ne bom pozabil, kako so pri neki volitvi uradniki nastopili z uradnimi čepicami, ovenčanimi s hrastovimi listi. V istem času je nastopila v Ljubljani mrzla »Sima«, ki je zasnovala »den krainischen Lehrerverband«, ki je imel namen pritegniti v to društvo vse breznačajne učitelje. Ta »Lehrerverband« je snoval po deželi svoje »Zweigvereine« in tak »Zweigverein« je zasnoval tudi za naš politični okraj. V čast našemu učiteljstvu moram poudarjati, da so bili jako redki tisti breznačajneži, ki so pristopili temu nemškutarskemu društvu. Udeležba je bila tako pičla, da so narodnjaki pričeli to društvo hudomušno nazivati »Zwergverein«. Po kratkem bolehanju in hiranju je to društvo v našem okraju srečno zaspalo.

Šele od leta 1880, naprej, ko je nastopila Taaffejeva vlada in je bil na Kranjskem deželni predsednik baron Winkler, se je pričelo učiteljstvo prosteje gibati. V tej dobi so bile organizacije društev in stanov v polnem tiru. Takrat se je reorganizirala socialna demokratična stranka, različne druge stranke in tudi učiteljstvo. Prvo učiteljsko društvo se je zasnovalo na Spodnjem Štajerskem in je izdajalo svoj strokovni organ »Popotnik« v Mariboru, med tem je že tudi »Učiteljski Tovariš« v Ljubljani pod spretnim vodstvom nepozabnega Andreja Praprotnika vršil svojo dolžnost. Med tema dvema listoma je nastal boj, ki pa je rodil to dobro, da se je leta 1888 zasnovala »Zaveza slov. učiteljskih društev«, kateri naj bi pristopila vsa že obstoječa in še snuječa se učiteljska društva. In to leto se je ustanovilo tudi Vaše društvo, ki danes praznuje svojo 25letnico.

Gospod predsednik je pripomnil, da razburkani politični valovi bijejo ob Vaše društvo. Pa to naj Vas ne straši, ne pustite se izvabljati po lepih pogledih kranjske Libuše, »zakaj vladni sistemi se izpreminjajo, načela in društva pa ostajajo.« — Vaša stanovska čast naj Vas veže na Vaše društvo, bodite solidarni, prej ali slej pridete gotovo do svojega cilja; saj niste osamljeni: za Vami stoji poleg Vaše »Zaveze« cela vrsta slovanskih učiteljskih društev in mogočna Zveza vseh tostranskih slovanskih učiteljskih društev, ki

šteje že sedaj 27.000 članov, to je faktor, s katerim mora vsaka vlada računati.

Končujem svoja izvajanja, želim, da bi Vaše društvo praznovalo tudi svojo 50letnico in želim Vašemu današnjemu zborovanju mnogo uspeha. (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje.) (Dalje.)

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

IZ ZAVEZE AVSTR. JUGOSLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV.

Delegat so dalje prijavila sledeča Zavezina društva: — XXIV. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo.

81. Viljem Gebauer, nadučitelj — Šmihel;

82. Franc Hočevnar, nadučitelj, Birčna vas;

83. Franc Zagorc, nadučitelj — Bela cerkev;

84. Martin Matko, nadučitelj — Toplice.

XXV. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj.

85. Josip Lapajne, nadučitelj — Cerklje;

86. Karel Završnik, učitelj — Duplje;

87. Fran Ciuha, nadučitelj — Smednik;

88. Ivanka Lampe, učiteljica — Predoslje;

89. Lovro Perko, nadučitelj — Poljane.

Namestniki:

25. Ana Mally, učiteljica — Primskovo.

26. Leopold Ažman, nadučitelj — Žabrnica.

27. Janja Miklavčič, učiteljica — Kranj.

XXVI. Litijsko učiteljsko društvo:

90. Ivan Bezeljak, nadučitelj — Vače;

91. Matija Pelko, učitelj — Toplice pri Zagorju;

92. Josip Zajec, nadučitelj — Vel. Gaber.

Namestnica:

28. Ivana Simončič, učiteljica — Toplice pri Zagorju.

Prosimo, da prijavijo delegate še druga Zavezina društva

Vodstvo Zaveze.

Jubilejna samopomoč. Odbor je imel svojo sejo dne 22. julija t. l. na Krtni, na domu tov. predsednika Schmeidka. Navzoči: Schmeidek, Dimnik, Gangl, Režek, Sič, preglednika računov Jelenc in Črnagoj.

1. Predsednik otvori sejo, kanštatira sklepčnost ter pozdravlja vse navzoče odbornike in oba pregledovalca računov. — Dalje omenja, da je društvene račune sklenil s koncem solarnega leta, ker se mu to mnogo praktičneje in pregledneje vidi — čemur odbor pritrudi ter odredi, da se tako sklepajo računi tudi za prihodnja leta.

2. Do konca leta 1912 je bilo: a) dohodkov K 9388.64, b) izdatkov 9141.73, c) poštna hranilnica 253.14.

3. a) Imovine je bilo koncem leta 1912 K 8457.70, b) koncem XIII. upravne dobe K 8737.89, torej se je znižala imovina za K 280.19. — Temu primanjkljaju so vzrok trije smrtni slučajevi v 4 mesecih zaporedoma.

4. Članov koncem XIII. upravne dobe je bilo 239. Umrli so do 31. XII. 1912 3. Pristopili do 31. XII. 1912 6. Ob koncu l. 1912 je bilo 242 članov.

5. Stanje je bilo a) do 22. julija 1913 K 9632.68, b) koncem l. 1912 K 8457.70. Imovina se je zvišala za K 1174.98.

6. Članov do 22. julija 1913 je bilo: a) do 31. XII. 1912 242, b) umrla 2, c) pristopilo 10. Dne 22. julija 1913 je bilo 250 članov.

7. Glede 9 dolžnikov se sklone, da jih predsednik še enkrat opozori na društvena pravila z ozirom na redno vplačevanje, čemur odbor soglasno pritrudi.

8. Od 1. julija 1912 je umrlo 5 društvnikov. Dediči so prejeli K 2434, vplačila pa znašajo K 436, torej več prejeli kron 1998.

9. V glavno knjigo, ki naj se nabavi, se vpisujejo samo mesečni zaključki.

S tem se zaključijo seja, in predsednik zahvali odbornike za daljno pot in skrb za društveno delovanje in njegovo stanje.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo svoj letošnji občni zbor dne

12. junija ob treh popoldne v Kranju v prostori deške ljudske šole. Navzočih je bilo 20 društvenih članov in članic.

Predsednik tovariš Fran Luznar poudarja v pozdravnem govoru, da ima napredno učiteljstvo pač mnogo osebnih prijateljev, ki upoštevajo njega uspešno delo med narodom; ima pa v naprednih vrstah še več takih prijateljev, ki se mu dobrikujejo ob vsakršnih volitvah, a to prijateljstvo izgine takrat in tam, kjer bi se morala pokazati njih prava ljubezen dejanjsko. Vsa krivda našega gorja leži v tem, da smo prepuščeni zgolj vsakokratnim vladajočim strankam v deželnih zborih. Država je vedno poskrbela, da je imela v šolskem vprašanju prvo besedo, zato bi bilo prav, da nas sprejme med državne uradnike. Le država sama bi nam res zasigurala eksistenčni minimum. Podrobno navaja boj, ki so ga uprizorile naše stanovske organizacije v državnem zboru za naše gmotno stanje. Omenja znani Pacherjev predlog glede izpremembe § 55. drž. šolskega zakona, razpravlja o malem finančnem načrtu, ki mu stavijo ovire zdaj Poljaki, zdaj Rusini, zdaj nemško-češka sprava, zdaj zopet celo socialni demokrati. Konča z razpravo žalostnih razmer šolskega in učiteljskega vprašanja na Kranjskem.

Iz tajniškega poročila, ki ga je natančneje podal tajnik V. Rus, posnamemo, da šteje društvo 3 častne in 54 rednih članov. Tekom leta sta bili 2 zborovanji, društveni odbor pa je imel 4 seje. Razpravlja o novem zakonu šolskega nadzorstva za vodstvo Kranjsko; poroča o volitvi 2 učiteljskih zastopnikov in 2 namestnikov v okrajni šolski svet, kjer so dobili društveni kandidati po 54 od oddanih 73 glasov; svetuje, kako naj se zavzema učiteljstvo vsako leto po gotovem načrtu za Zavezine liste; prečita in pojasnjuje važnejše dopise; poroča o mnogih podporah, ki jih je društvo bogato delilo pretečeno leto na prašnje stanovskih organizacij in omenja zasnovane vse napredne avstrijske učiteljskih Zvez, po kateri pridemo gotovo do zmage.

Blagajnik R. Zore poroča, da je vseh letošnjih dohodkov K 348, stroškov pa K 232.60, torej je prebitka K 115.40. Bilanca izkazuje čestega društvenega imetja kron 5969.79.

Pregledovalcem računov se volita učitelja Peter Jocič iz Cerklj in Karel Završnik iz Dupelj. Sklene se, da pristopi društvo k čekovnemu prometu.

Za XXV. glavno Zavezino skupščino se voli 5 delegatov in 3 namestnike.

Dosedanji odbor se voli z vzklikom tudi za prihodnje poslovno leto.

Pri slučajnostih se sprejmeta v nadaljnjo razrešitev 2 predloga učitelja V. Zirkelbacha, ki merita od strani šolskih oblastev na krivično utesnitev svobode učiteljstva in sta za šolstvo splošnega pomena.

Po dokončanem dnevnem redu zaključni predsednik 23. občni zbor s prošnjo, da se zlasti učiteljstvo kranjskega okraja udeleži proslave 25letnice naše učiteljske Zaveze v čim večjem številu.

Nato se je vršila istotam okrajna pevska vaja za letošnji Zavezini jubilejski koncert.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 7. avg. 1913, v Rušah. Začetek ob 11. uri v hiši g. Alojza Muleja. Vzpored: 1. Zapisnik o zborovanju dne 5. V. v Slivnici. 2. Dopis. 3. Predavanje o »Le. v popisju in ljudski šoli«. Predavanje je oglašil s požrtvovalno prijaznostjo tov. August Hauptman. 4. Ogled elektrarne in tvornice za izdelovanje vžigalic, ki sta tik Mulejeve hiše. Na obilno in veselo snidenje vabi odbor.

Nameravano zborovanje Učiteljskega društva za mariborsko okolico v Rušah meseca avgusta mora vsled nastalih ovir izostati. Za odbor: J. Lasbacher.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v svoji 8. letošnji številki to lepo vsebino: 1. J. Poljanec: Kosovska devojka. Srbska narodna pesem. 2. Davorinov: Oblakom, Pesem. 3. Rado Mejovšek: Alenka in Darko. Pravljičica. 4. Kotski zaliv. Podoba. 5. Ulica v Plovidvu, Podoba. 6. F. S. Pirc: Boj na Kosovem polju. Zgodovinska črtica. 7. Borisov: Pozdrav, Pesem. 8. Ulica v Plovidvu, Podoba. 9. Vesela vožnja, Podoba. 10. Ivo Trošt: Nenavada in nava-

da. Pravljičica. 11. L. O.: Namesto Sahare — morje! Poučna črtica. 12. Cvetko Gorjančev: Pesem o zemlji. Pesem. 13. Tone Rakovčan: Zaklad, Pesem. 14. Vekoslav Zaman: Barčici, Pesem. 15. E. S. Thomson — Drag. Himek: Mačka s smetišča. 16. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev in rešilci. — Natečaj za enozložne besede s samoglasnim r. — Bolgarski vjetniki v Belgradu. — Štirinajstletni junak. — Očala za — krave. — Dinamična patrona kot igrača. — Ameriške ceste. — V človeško kožo vezana knjiga. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Seznam brezplačnih dijaških prenočišč za leto 1913. Ravnokar je izšla lična brošurica pod gorenjim naslovom, Izdala jo je »Jugoslovanska dijaška počitniška zveza«. Vsebuje v treh jezikih pravila zveze, navodila vožnje na srbskih železnicah in ogrskih parobrodih in seznam brezplačnih prenočišč.

Srednješolski vestnik.

** Realne gimnazije ne dobimo! V »Sl. Trgovskem Vestniku« čitamo: »Vse prizadevanje raznih kulturnih in strokovnih društev in korporacij, da bi se tudi na Kranjskem ustanovila, oziroma iz katere sedaj obstoječih gimnazij izpremenila v realno gimnazijo, je bilo zaman. Deželni šolski svet je sklenil, oziroma bil proti ustanovitvi take gimnazije in je sedaj ta akcija za nedogleden čas pokopana. Vlada je bila za to, toda zastopniki S. L. S., ki imajo v deželnem šolskem svetu večino, so glasovali proti. Iz kakšnih razlogov se je to zgodilo, si ne moremo misliti. »Slovenec« pravi, da se je s tem hotelo preprečiti, da bi se sedanja ljubljanska realka ne izpremenila v popolno nemški zavod. Toda realka nima prav nič opraviti s tem reformnim zavodom in bi morala ostati taka, kakor je zdaj. Škoda je velika, skoro najbolj v trgovskem interesu, ker bi se bilo nadejati iz realne gimnazije veliko boljše naraščaja, nego prihaja zdaj iz gimnazij, ki nima za praktično življenje skoro nobene prave izobrazbe. S trgovskega stališča moramo jako obžalovati sklep deželnega šolskega sveta, toda obenem prosimo vse, ki so se dozdej zavzemali za realno gimnazijo, naj to delo nadaljujejo. Res potrebna in koristna stvar mora priti do cilja.«

Politiški pregled.

* Komisarjat na Češkem. — Razpust češkega deželnega zbora. Uradna »Wiener Zeitung« priobčuje dva cesarjeva odloka: glasom prvega se razpušča češki deželni zbor, glasom drugega pa vzpostavlja deželna upravna komisija, ki naj prevzame naloge deželnega odbora in kateri se izrečno podeljuje pravica, da zviša dosedanje 55 odstotne deželne doklade na 65 odstotkov in uvede tudi poseben davek na pivo. V posebnem pismu na grofa Stürgkha poudarja cesar, da se je pokazala uvedba komisariata neobhodno potrebna, vendar pa je komisariat smatrati za strogo provizoričen, zaradi česar se vlada pozivlja, da stori vse, da se vrnejo na Češko normalne razmere. Poleg cesarskih patentov priobčuje »Wiener Zeitung« tudi statut za deželno upravno komisijo, katere delokrog je enak delokrogu deželnega odbora. V posebnem oficialnem članku piše »Wiener Zeitung« o pomenu cesarjevega ukrepa in konstatira, da bo vlada sedaj podvojila svoje sile, da uvede v deželo nov trajni in boljši red. Članek tudi naglašja, da zahteva vlada razširjenje volilne pravice in pravično nacionalno spravo med obema narodoma.

* »Neue Freie Presse« v Srbiji prepovedana. Srbsko ministristvo za notranje zadeve je prepovedalo branje »Neue Freie Presse« po vsej Srbiji.

Kranjske vesti.

— Nesreča. Edini sin našega vrlega tovariša Ivana Petriča, učitelja v Sp. Šiški, se je podal na gore, ker je bil navdušen planinec. A ta ljubezen do veličastva naših ponosnih gor je postala za gorečega turista Janka Petriča usodopolna. Ko je hotel prelezti nepristopno steno zločeste Skute, ga je dohitela nesreča: padel je v globočino in se ubil. Svojo ljubezen do lepote slovenske zemlje je simpatični mladenič plačal s svojo zgodnjo smrtjo. To se je zgodilo 27. pret. meseca. Ekspedicijska, ki je šla ponesrečenca iskat, ga je

dobila mrtvega šele 31. Med reševalci se je posebno odlikoval tov. Kunaver, ki je ob nesreči na Stolu rešil življenje 7 dijakom. — Janka Petriča prepeljejo na dom staršev, odkoder se vrši pogreb v soboto popoldne ob pol 5. — Nas vse je pretresla ta nesreča s svojo silno tragiko, a razumljivo je, da so ubogi starši najbolj prizadeti. Izgubili so sina-edinca, starega komaj 17 let, dovršivšega z odliko VII. gimnazijski razred. Z njegovo smrtjo so zapadli smrti vsi visoki upi, vse jasne sanje o bodočnosti. Zatorej bolesti staršev ni mogoče opisati — umeti jo more le tisti, ki je sam izgubil, kar mu je bilo najdražjega. Tolazi pa naj jih zavest, da z njimi iskreno vsi sočuvstvujemo in da je mladi Janko v lepoti svojih idealov in načrtov, z nenadno smrtjo obarovan vseh prevar in bojov, ki jih donaja življenja vihrajoča sila!

—k— **Nevarno obolev** je jeseniški nadučitelj tov. Jos. Sedlak. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

—r— **Umrli** je dr. Josip Kušar, odvetnik v Kranju, iskren, odkritosrčen prijatelj naprednega učiteljstva. O blagem pokojniku sporočimo prihodnjič več. Blag mu bodi spomin!

—r— **Umrli** je v Ljubljani oče tovariša Franca Gärtnerja, Matej Gärtner, 85. letu svoje dobe. Naše sožalje!

—r— **Die Taten reden!** Gedenkschrift über die Lage der kranjischen Lehrerschaft. — Tako je naslov nemški spomenici o položaju kranjskega učiteljstva, ki je ravnokar razposlana širom kulturnega sveta. — Govori torej, s krvjo resnice pisana knjižica, tako se godi v stoletju prorsvete kulturnim delavcem v srečni in slavni vojvodini Kranjski!...

—r— **Odkritje Del-Cottovega spomenika.** Pišejo nam: Opetovano je že bilo preloženo odkritje spomenika Frana Del-Cotta, vrlega tovariša, ki je učiteljeval na Sv. Gori pri Litiji. A naposled se je slavnost vendarle izvršila 15. junija t. l. Čudim se, da o tej slavnosti nihče ni ničesar poročal. Morebiti se je hotelo prizanašati svetogorskemu župniku, ki je provzročil, da se je slavnost tako preprosto izvršila, da se je dopisnikom zdelo za malo, da bi o njej poročali v časnik. In vendar je stvar vredna opisa že zategadelj, da svet spozna, kake »prijatelje« ima učiteljstvo v današnji duhovščini. — Napis na spomenik je oskrbel pokojnikov prijatelj, tovariš Janko Leban. Slove tako:

Mladini blag, goreč učitelj,
a narodu bil zvest si sin,
napredka, delo svobode ljubitelj,
živi naj v časti Tvoj spomin!

Ko se je imelo vršiti odkritje spomenika, je župnik oznanil mašo na podružnici v T. Ker ni kazalo, da bi se slavnost zopet preložila, se je izvršila brez maše. Seveda je bilo le malo domačega ljudstva navzočega in tudi šolske mladine ni bilo, ker so vsi hiteli v T., kjer je bila označena maša. — Tudi kolegov se je žalibog le malo udeležilo in še ti niso imeli kaj jesti, zakaž domači učitelj G. je bil sicer naročil pri organistu obed, a mož ni napravil ničesar, nabrže je dobil od gospoda župnika migljaj. Tovariš Andoljšek je most vendar izvršila. Tovariš Andoljšek je pokojniku govoril na grobu, a pevci so mu zapeli genljivo nagrobno. Opomniti je, da je bilo navzočih tudi nekaj gospodov uradnikov in gospic iz Litije. Čast jim, da vedo ceniti delo domoljubnega učiteljstva! Prijatelj pokojnikov, tovariš Janko Leban, je poslal te pozdravilne verze:

Sam priti, žal, sem zadržan,
a v duhu v vami sem ta dan.
Iz srca želja mi kipi:
»Spomin Del-Cottov naj živi!«
A vi, ki danes ga slavite,
iskren pozdrav moj vsi sprejmite!

Ob odkritju spomenika je bila navzočna tudi rodovina pokojnikova, soproga gospa Amalija, sin Ciril, učitelj, in Olga, učiteljica.

Štajerske vesti.

—š— **Iz deželnega šolskega sveta.** Deželni šolski nadzornik dvorni svetnik Peter Končnik je nastopil 22. jul. večtedenski dopust.

—š— **Gradec.** Z ozirom na velikansko škodo na Štajerskem, osobito še v glavnem mestu Gradcu samem, ki so jo povzročile ponovne povodnji, je sklepil ministrski predsednik grof Stürgkh sklicati štajerski deželni zbor še tekom meseca avgusta ter mu dati **poslednjo priliko**, da začne iznova delovati. Ko bi pa navzlic temu ne prišlo do nobenega smotrenega dela, bo dež. zbor takoj razpuščen ter začetkom septembra razpisane nove deželnozbornske volitve, ki se bodo vršile novembra in decembra. — Vse štajersko učiteljstvo razpravlja ta ukrep ter upa, da ga deželni poslanci ne bodo pustili — utoniti! —c.

—š— **Od nameravanega zasedanja štajerskega deželnega zbora meseca avgusta** ne smemo učitelji pričakovati bogve kaj, pravzaprav nič, že z ozirom na službeno pragmatiko državnih uradnikov in saniranje deželnih blagajnic iz državnih preodkazov; skratka, ker ni bil mali finančni načrt rešen v poletnem zasedanju državnega zbora. To so vratca, skozi katera bo korakala regulacija naših plač. Najprej se bo moral odsloviti mali finančni načrt v jesenskem zasedanju državnega zbora. Rešitev bo pospešilo že naznanjeno zvišanje kongruje. Ker se država ne bo upala upreti zahtevam duhovništva, a tudi rešitve službene pragmatike ne zapostaviti, zato bo gledala, da čimprej odslovi v jeseni mali finančni načrt. —c.

Istrske vesti.

—i— **Novi konvikt v Pazinu.** Gradbeno dela za novi hrvaški konvikt v Pazinu so se že pričela.

Goriške vesti.

—g— **Widrovo »Moje prvo berilo«.** Ne moremo umeti, kako se more katerikoli izkušen šolnik zavzemati za kako drugo knjigo, namenjeno našim malim začetnikom, in ne samo za Widrovo »Moje prvo berilo«, ki edino odgovarja zahtevam in potrebam naših ljudskih šol tako po vsebini, kakor tudi po obliki in ceni. Pisec teh vrstic pozna obe knjigi: Krulčevo in Widrovo. Pa moram brez ozira na vse drugo prostodušno izjaviti, da dajem Widru prednost pred Krulcem v vsakem pogledu — tako seveda tudi glede slik! Widrove, oziroma Gasparijeve slike so preproste, naivne, ljubke, otrokom vidne in umiljive, one, v Krulčevi knjigi pa so tujege izvora, polizane in posladkane, da, kakor pravi tovariš iz Štajerske — brezizrazni »Abziehbilder«! — In le nerodna smešnica je, ako kdo trdi, da se je mogoče na podlagi knjige iz vladne monopolizacije naučiti čitanja — v enem dnevu! Take smešnice ne čujemo vsak dan! — Naposled pa moramo tudi vedeti, da je naše samo to, kar pride iz naše organizacije. Kam pa pridemo, ako bomo ob prilikah, ko lahko uveljavimo svoja dela, zamentali to, kar je našega, in svoj lastni uspeh potiskali v kot pred tujim in vrhutega še slabšim blagom?! Zato pa naj živi Widrovo »Moje prvo berilo«! Druga ne potrebujemo in nečemo! Ker nas vsi tebejo in zapostavljajo, bomo vendar uveljavljali sami sebe tam, kjer imamo samo mi odločevati! To zahteva naša moška in stanovska čast!

—g— **Štiridesetletnica** službovanja tovariša Fakina na Repentaboru. — K tej notici, ki smo jo prinesli v zadnjem listu, pripominjamo še, da se je tovariš Janko Leban spomnil tov. Fakina z razglednico, ki slove tako:

Prijatelj dragi mi, Fakin,
bil vedno zvest si Slave sin;
preteklo 40 je let,
kar nam učiš ta »mladi svet«!
Zaslug pridobil si nebroj,
v zasluženi zdaj greš pokoj;
a jaz, stanovski Tvoj sobrat,
prihajam Tebe pozdravljat
in v duhu stresam Ti roko,
ključič navdušeno tako:
»Prijatelj ljubeznivi,
dobroti Bog Te živi,
do skrajnih mej človeških dni
naj sreča Te ne zapusti!«

Tržaške vesti.

— Slov. akad. fer. društvo »Balkan« si je izvolilo sledeči odbor: predsednik: tov. Franjo Peric, stud. rer. com.; podpredsednik: tov. Viktor Vovk, stud. iur.; tajnik: tov. Anton Zobec, stud. iur.; blagajnik: tov. Ant. Benčina stud. rer. com.; arhivar: tov. Stanko Gaberščik, stud. iur.

Splošni vestnik.

Važno za vojaške novince. Vojno ministrstvo je izdalo naredbo, po kateri se bodo od letos naprej vojaški novinci, ki so bolj slabotnega zdravja, vežbali v posebnih oddelkih. S takimi novinci se bo postopalo milejše. Kdo se bo uvrstil v oddelke za slabotne novince, bodo odločili vojaški zdravniki. Pri vsakem polku, oziroma bataljonu uvedejo eden ali dva taka oddelka.

Duhovniškemu stanu se lahko odpo-ve. Kongregacija svetih zakramentov je oprostila neapolitanskega duhovnika Cavalieri Arena Rocco njegovih duhovniških dolžnosti, za kar jo je zaprosil, češ, da je bil svoj čas od staršev prisiljen vstopiti v duhovniški stan. Maševal ni že več let. Papež je sklep kongregacije podpisal.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1248. Kranjsko.

Na petrazredni ljudski šoli v Mengšu se razpisuje nadučiteljsko mesto z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 25. avgusta 1913.

Prosilci, *ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščen, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 19. julija 1913.

Št. 2728.

V šolskem okraju ljubljanske okolice se razpisuje naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje:

1. tri učna mesta na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški in sicer eno učno mesto z

omejitvijo na moške prosilce, obe drugi učni mesti pa brez takšne omejitve.

2. eno učno mesto na šestrazredni ljudski šoli pri D. M. v Polju;

3. eno učno mesto na šestrazredni ljudski šoli na Vrhniki;

4. nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli v Št. Jurju;

5. eno učno mesto na dvorazredni ljudski šoli v Preski;

6. učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli z začasnim 2. razredom v Škocijanu;

7. po eno učno in voditeljsko mesto na enorazrednih ljudskih šolah v Rakitni, Zapotoku in Zelimljem;

Pravilno opremljene prošnje za eno izmed teh učnih mest je za vsako posebej predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 31. avgusta 1913.

V kranjski javni ljudskošolski službi še niso stalno nameščen prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 26. julija 1913.

Na vse prijatelje

dobre kave!

Ste pokusili kavo z kavinim pridatkom : Franck: ? Dobite na mizo čvrstejši ter barvovitejši zvretok. — Franck: iz zagrebške tovarne je le pravi z kavinim mlinčkom.

emp 168/25.643

Jernej Bahovec

naslednik: IVAN GAJŠEK

- trgovina s papirjem -

Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec v Gorici

Tržaška ulica števil. 16

v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim izmetvom.

Promet do konca julija K 109.318'22.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ali ste že član društva »Jubilejska samopomoč«?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštneine.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik

IVAN SCHMEIDEK, učitelj v Krtini, p. Dob.